

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2025-2026

**ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 13 Μαΐου 2026

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΛΑΤΙΝΙΚΑ
Α' ΣΕΙΡΑ**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Γ005

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ: 90 λεπτά

ΟΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΕΞΙ (6) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ**(ΜΟΝΑΔΕΣ 35)**

1. Να μεταφράσετε μόνο τις έντονα μαυρισμένες προτάσεις των πιο κάτω κειμένων στα Ελληνικά.

I. Omnia sunt excitanda tibi uni, C. Caesar, quae iacere sentis perculsa atque prostrata impetu belli ipsius, quod necesse fuit: **constituenda iudicia, revocanda fides, comprimendae libidines; omnia quae diffluxerunt, severis legibus vincienda sunt. In tanto ardore animorum et armorum, quassata res publica multa perdidit et ornamenta dignitatis et praesidia stabilitatis suae; multaque uterque dux fecit armatus, quae togatus fieri prohibuisset. Quare subveniendum reipublicae est et omnia belli vulnera tibi sananda sunt, quibus praeter te mederi nemo potest.**

(Λατινικά Λυκείου, XXXIII - ελαφρά διασκευή)

II. Caecilia, uxor Metelli, dum omen nuptiale petit filiae sororis, ipsa fecit omen. Nam in sacello nocte cum sororis filia persedebat expectabatque dum aliqua vox congruens proposito audiretur. Tandem puella, mora standi fessa, rogavit materteram, ut sibi paulisper loco cederet. Tum Caecilia puellae dixit: «ego libenter tibi mea sede cedo». Hoc dictum paulo post res ipsa confirmavit. Nam mortua est Caecilia, quam Metellus, dum vixit, multum amavit; postea is puellam in matrimonium duxit.

(Λατινικά Λυκείου, XXXVIII - ελαφρά διασκευή)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**(ΜΟΝΑΔΕΣ 65)**

1. Δίνονται: (α) δύο λέξεις της Ελληνικής και (β) δύο τριάδες λέξεων από την Αγγλική, τη Γαλλική και την Ιταλική.

Να γράψετε ένα ρήμα ή ένα ουσιαστικό ή ένα επίθετο της Λατινικής με το οποίο συνδέεται ετυμολογικά (α) η κάθε λέξη της Ελληνικής και (β) η κάθε τριάδα λέξεων από τις ξένες γλώσσες (ρήμα, στο α΄ πρόσωπο ενικού οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής / ουσιαστικό, στην ονομαστική ενικού / επίθετο, στην ονομαστική ενικού του αρσενικού).

α) φυγή, γέννα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ	ΛΑΤΙΝΙΚΗ
φυγή	fugio, fugitivus, confugio (fuga, fugo)
γέννα	gigno, gens, genus

(Μονάδες 2)

β)

ΑΓΓΛΙΚΗ	ΓΑΛΛΙΚΗ	ΙΤΑΛΙΚΗ	ΛΑΤΙΝΙΚΗ
artist	artiste	artista	ars
felicity	félicité	felicità	felix (felicitas)

(Μονάδες 2)

2. Από τα κείμενα που δόθηκαν στο Μέρος Α΄:

α) Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α΄ με τις πτώσεις της στήλης Β΄. Στη στήλη Β΄ περισσεύουν τρεις (3) επιλογές.

A΄	B΄
α. ipsius	1. ονομαστική ενικού
β. puellae	2. γενική ενικού
	3. δοτική ενικού
	4. αιτιατική ενικού
	5. ονομαστική πληθυντικού

α. 2 β. 3

(Μονάδες 2)

β) Να μεταφέρετε τους πιο κάτω τύπους στον αντίθετο αριθμό.

impetu	impetibus
animorum	animi
nuptiale	nuptialia
is	ei/ii/i

(Μονάδες 4)

γ) Από τα κείμενα (Μέρος Α΄), να γράψετε τους μονολεκτικούς τύπους των άλλων βαθμών των πιο κάτω επιθέτων ή επιρρημάτων, διευκρινίζοντας ποιον βαθμό γράφετε. Σε περίπτωση επιθέτου να διατηρήσετε αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος.

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ
severis	severioribus	severissimis
multum	plus	plurimum

(Μονάδες 2)

3. Να γράψετε τους πιο κάτω ρηματικούς τύπους σύμφωνα με την οδηγία που ακολουθεί. Όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στα κείμενα (Μέρος Α΄).

- i. excitanda: στο απαρέμφατο παρακειμένου ενεργητικής φωνής **excitavisse**
- ii. fuit: στην ονομαστική ενικού της μετοχής μέλλοντα, θηλυκού γένους **futura**
- iii. subveniendum: στο α΄ πρόσωπο πληθυντικού της οριστικής παρατατικού στην ενεργητική φωνή **subveniebamus**
- iv. prohibuisset: στο β΄ πρόσωπο ενικού της προστακτικής ενεστώτα στην παθητική φωνή **prohibere**
- v. cederet: στο γ΄ πρόσωπο πληθυντικού της υποτακτικής παρακειμένου στην παθητική φωνή **cessae sint**
- vi. mortua est: στο γ΄ πρόσωπο ενικού της οριστικής μέλλοντα **moriatur**
- vii. duxit: στο α΄ πρόσωπο ενικού της υποτακτικής ενεστώτα **ducam**

(Μονάδες 7)

4. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω τύπους, οι οποίοι είναι υπογραμμισμένοι στα κείμενα (Μέρος Α΄).

- necesse: κατηγορούμενο στο quod
- fieri: τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο (ρήμα) prohibuisset
- cum filia: εμπρόθετος προσδιορισμός της συνοδείας / κοινωνίας
- postea: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου

(Μονάδες 4)

5. Από το κείμενο II (Μέρος Α΄), να αναγνωρίσετε την πιο κάτω δευτερεύουσα πρόταση (είδος, εισαγωγή, εκφορά, αιτιολόγηση εκφοράς, συντακτικός ρόλος).

... ut sibi paulisper loco cederet.

Είδος	Δευτερεύουσα (ονομαστική) βουλητική πρόταση
Εισαγωγή	Βουλητικός σύνδεσμος ut
Εκφορά	Υποτακτική παρατατικού - cederet

Αιτιολόγηση εκφοράς	Με υποτακτική, επειδή όλες οι βουλητικές προτάσεις εκφέρονται με υποτακτική / επειδή το περιεχόμενό τους είναι απλώς επιθυμητό Με παρατατικό, επειδή εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου – rogavit Ισχύει ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων
Συντακτικός ρόλος	Έμμεσο αντικείμενο στο rogavit

(Μονάδες 3)

6. α) Να εντοπίσετε και να διορθώσετε το συντακτικό σφάλμα σε καθεμία από τις ακόλουθες προτάσεις. Στο τετράδιο απαντήσεων να γράψετε μόνο το σφάλμα και τη διόρθωσή του.

	ΣΦΑΛΜΑ	ΟΡΘΟ
i. Patres sine cupiditate divitias utebantur.	divitias	divitiis
ii. Metuerunt ne miles a Carthaginiensibus deleatur.	deleatur	deleretur
	metuerunt	metuunt

(Μονάδες 3)

- β) Ποια από τις πιο κάτω προτάσεις είναι συντακτικώς ορθή; Να αιτιολογήσετε μόνο την απάντηση που θεωρείτε ορθή.

- i. Si tyrannus cives coleret, legibus pareret.
- ii. Si tyrannus cives colebat, legibus pareret.
- iii. Si tyrannus cives colat, legibus pareret.

Ορθή είναι η πρόταση i. Πρόκειται για υποθετικό λόγο, που εκφράζει το αντίθετο του πραγματικού στο παρόν και επομένως, τόσο η υπόθεση όσο και η απόδοση πρέπει να εκφέρονται με υποτακτική παρατατικού.

(Μονάδες 3)

7. α) Στην πιο κάτω πρόταση να αποδώσετε τον προσδιορισμό του σκοπού:
i) με σουπίνο και ii) με εμπρόθετο προσδιορισμό του γερουνδίου

Hostes veniunt ut urbem occupent.

Hostes veniunt <u>ut urbem occupent</u> .	<ul style="list-style-type: none"> • urbem occupatum • ad occupandam urbem ή • causa / gratia occupandae urbis
---	---

(Μονάδες 3)

β) Να τρέψετε την παρακάτω ευθεία ερώτηση σε πλάγια ερωτηματική πρόταση με εξάρτηση από την πρόταση που σας δίνεται.

Ευθεία ερώτηση: Quis nuntiavit legatos domum redire?

Εξάρτηση: Dux nesciebat...

Τροπή σε πλάγια ερωτηματική πρόταση:

Dux nesciebat quis nuntiavisset legatos domum redire.

(Μονάδες 3)

8. Να υποδείξετε πού τονίζονται οι πιο κάτω λέξεις και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με βάση τους κανόνες τονισμού.

percūlsa: στην παραλήγουσα, επειδή η παραλήγουσα είναι (θέσει) μακρά, εφόσον ακολουθείται από δύο σύμφωνα.

conlocāvit: στην παραλήγουσα, επειδή η παραλήγουσα είναι φύσει μακρά, εφόσον πρόκειται για τον χαρακτήρα -a ρήματος α' συζυγίας.

(Μονάδες 2)

9. α) Να αναφέρετε τον ρήτορα από τον οποίο προέρχεται το κείμενο I (Μέρος Α'), να προσδιορίσετε τον πόλεμο στον οποίο κάνει αναφορά και να εξηγήσετε τον στόχο του.

Το κείμενο I προέρχεται από τον Κικέρωνα (*Pro Marcello*) και ο πόλεμος στον οποίο κάνει αναφορά είναι ο εμφύλιος πόλεμος ανάμεσα στον Πομπήιο και στον Καίσαρα (1^{ος} αι. π.Χ.).

Στόχος του Κικέρωνα σε αυτόν τον λόγο ήταν (ένα από τα πιο κάτω):

- να ευχαριστήσει τον Καίσαρα για την απόφασή του να αμνηστεύσει τον πολιτικό του αντίπαλο Μάρκελλο.
- να τον παροτρύνει να λάβει μέτρα / να εφαρμόσει πρόγραμμα ανασυγκρότησης, ώστε να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που δημιούργησε ο εμφύλιος πόλεμος.
- να εκφράσει την άποψή του για το οδυνηρό θέμα του εμφυλίου πολέμου.

(Μονάδες 3)

β) Εξαιτίας ποιων γεγονότων ερμηνεύθηκε ως οιωνός το περιστατικό που αφηγείται ο συγγραφέας στο κείμενο II (Μέρος Α΄);

Το περιστατικό ερμηνεύθηκε εκ των υστέρων ως οιωνός, αφού:

- πέθανε η Καικιλία και

- η ανιψιά της παντρεύτηκε τον άνδρα της.

Έτσι, η ανιψιά της Καικιλίας πήρε τη θέση της θείας της στη ζωή.

(Μονάδες 2)

10. Να μεταφράσετε το κείμενο που ακολουθεί στα Ελληνικά.

Στο πιο κάτω απόσπασμα, ο Κικέρωνας αναφέρεται στη φιλία του με τον Σκιπίωνα:

Quoniam vita nostra brevis est, nobis homines inveniendi sunt quos diligamus. Scipio, quamquam subito periit, mihi semper vivet; virtutem enim amavi illius clari viri. Equidem ex omnibus rebus quas mihi aut fortuna aut natura dedit, nihil habeo quod cum amicitia eius possim comparare.

Cicero, *De amicitia*, 102-103 (διασκευή)

Επειδή η ζωή μας είναι σύντομη, πρέπει να βρεθούν από εμάς άνθρωποι / πρέπει να βρούμε (εμείς) ανθρώπους τους οποίους να αγαπάμε / ώστε να τους αγαπάμε. Ο Σκιπίωνας, αν και χάθηκε/πέθανε ξαφνικά, για μένα πάντοτε θα ζει. Διότι αγάπησα την αρετή / ανδρεία εκείνου του ένδοξου άνδρα. Εγώ βέβαια από όλα τα πράγματα τα οποία μού έδωσε είτε η τύχη, είτε η φύση / η τύχη ή η φύση, δεν έχω τίποτα το οποίο να μπορώ / θα μπορούσα να συγκρίνω με τη φιλία του.

(Μονάδες 10)

11. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στα Λατινικά.

Οι σοφοί στην Αθήνα διάβαζαν και έγραφαν πολύ χρήσιμα βιβλία. Οι Ρωμαίοι όμως προτιμούσαν να πολεμούν με τόση δύναμη για τη σωτηρία της πατρίδας, ώστε απέκτησαν μεγαλύτερη εξουσία από τους Έλληνες.

Sapientes Athenis libros utilissimos legebant scribebantque / et scribebant. Romani tamen / vero / Sed Romani malebant pugnare / proeliari tanta vi pro salute patriae, ut maius imperium / maiorem potestatem paraverint / ceperint / acceperint Graecis / quam Graeci.

(Μονάδες 10)

- ΤΕΛΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΛΥΣΕΩΝ -